

TÜRKİYE’DE Kİ ÜNİVERSİTELERDE LİSANSÜSTÜ EĞİTİM PROGRAMLARINDA YER ALAN MUHASEBE STANDARTLARI DERSLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

Doç. Dr. Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT**

Doç. Dr. Şükran GÜNGÖR TANÇ***

Makale Gönderim Tarihi : 05.05.2016 / Kabul Tarihi : 01.10.2016

ÖZ

Dünyada yaşanan küreselleşme ortak bir muhasebe dili olan muhasebe standartlarını gündeme getirmiştir. Muhasebe Standartlarının devreye girmesiyle beraber muhasebe eğitiminin de değişen koşullara uyum sağlaması ve üniversitelerde lisansüstü muhasebe eğitiminde verilen derslerin de bu değişime uyum sağlayacak şekilde düzenlenmesi önem kazanmıştır. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, Türkiye’de lisansüstü muhasebe ve işletme eğitiminde muhasebe standartlarına ilişkin derslerin verilme düzeyinin ve ders içeriklerinin belirlenerek, ders içeriklerinin Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları Tam Seti’ne uyumunu ortaya koymaktır. Çalışma sonucunda kapsam dahilindeki lisansüstü eğitim programlarında muhasebe standartlarına ilişkin derslerin, ders içeriklerinin Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları Tam Seti’ni karşılamadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Standartları Dersleri, Lisansüstü Eğitim Programları, Ders İçeriği

JEL Sınıflandırması: M40, M41, M49

A RESEARCH ON ACCOUNTING STANDARDS COURSES PRESENTED IN GRADUATE LEVEL PROGRAMS OF UNIVERSITIES IN TURKEY

ABSTRACT

Globalization brought on accounting standards as a common accounting language. Adaptation of accounting education to the changing circumstances, and rearrangement of accounting course guides in graduate level programs of universities for adaptation to this change have gain importance in conjunction with the initiation of accounting standards. In this context, the main objective of this paper is to determine the extent and curriculums of accounting standards courses in accounting and business management education at graduate level in Turkey, and to demonstrate the accordance with these curriculums and Turkey Accounting Standards / Turkey Financial Reporting Standards Full Set. The findings indicate that course guides of accounting standards courses at graduate level in scope of this research has not covered Turkey Accounting Standards / Turkey Financial Reporting Standards Full Set.

Keywords: Accounting Education, Accounting Standards Courses, Graduate Level Programs, Curriculum.

JEL Classification: M40, M41, M49

* Bu çalışma 35. Türkiye Muhasebe Eğitim Sempozyumu’nda bildiri olarak sunulmuştur.

** Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, seyhanc@gazi.edu.tr

*** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, sgungor@nevsehir.edu.tr

1. GİRİŞ

Tüm dünyada yaşanan gelişmeler, sermaye piyasasının genişlemesi, sınır ötesi yatırımların artması, uluslararası ticaretin büyümesi ile beraber artan uluslararası faaliyetler ortak bir muhasebe dili olan muhasebe standartlarını gündeme getirmiştir.

Uslu (1998, 25) Muhasebe Standartlarını; muhasebe uygulamalarına yön veren ve finansal tabloların hazırlanmasına düzen getiren normlar olarak tanımlamıştır (Aktürk, 2014: 65). Muhasebe standartlarında amaç finansal tablolarda yer alan finansal bilgilerin doğru, güvenilir, gerçeğe uygun sunumunu ve uluslararası karşılaştırılabilirliğini sağlamaktır.

İbiş & Özkan (2006, 27)'a göre dünya çapında kullanılabilir tek bir finansal raporlama setinin oluşturulması sonucunda şu yararlar sağlanmış olur (Yıldırım, 2012: 404):

- şirketler açısından farklı muhasebe uygulamalarından doğan ek maliyetlerin ortadan kalkması,
- şirketlerin yabancı sermaye piyasalarına daha kolay girme şansı elde etmeleri,
- Yatırımcılar ve borç verenler açısından yatırımların taşıdığı riskler nedeniyle oluşan maliyetlerin azalması ile şeffaflıkta ve anlaşılabilirlikte artışın sağlanması ile şirket performans değerlendirmesi ve karşılaştırılmasının kolaylaşması,
- Mali piyasalarda fon toplamayı ve borçlanmayı hedefleyen şirketlerin finansal tablolarını ilgili ülke uygulamasına dönüştürme zorunluluklarının azalması,
- Sermaye piyasaları düzenlemelerinin daha kolay yapılmasıdır.

Bu amaçlarla Uluslararası muhasebe Standartları

Komitesi (IASC) tarafından Muhasebe Standartları geliştirilmiş ve Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS) oluşturulmuştur. 2001 yılında bu komitenin ismi Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) olarak değiştirilmiş olup, bu tarihten itibaren Kurulun yayınlamış olduğu standartlar da Uluslararası Finansal Raporlama Standardı (IFRS) olarak adlandırılmaya başlanmıştır. IASB tarafından yayınlanan standartlar Türkiye'de de aynen benimsenmiş ve uygulanmaya başlanmıştır (Özerhan & Yanık, 2015: Önsöz). Türkiye'de de bu standartlar 1999-2011 yılları arasında Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından oluşturulurken, bu yetki Türkiye'de 55 yıldır yürürlükte olan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu yürürlükten kaldırılarak, 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'nun kabul edilmesi ile beraber, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'na devredilmiştir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun (TTK) 88 inci ve Geçici 1 inci Maddeleri uyarınca; tabi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirlerin, münferit veya konsolide finansal tablolarının Kamu Gözetim Kurumu (KGK) tarafından yayımlanan TMS'ye uygun olarak hazırlamaları gerektiği öngörülmüştür. Ayrıca aynı maddede KGK değişik işletme büyüklükleri ve sektörler için özel standartlar ve düzenlemeler belirleme konusunda yetkili kılınmıştır. 6102 sayılı TTK'nın 88 inci ve Geçici 1 inci maddeleri uyarınca KGK bu yetkisini 2013 yılı hesap dönemine ilişkin olarak;

- 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) uyarınca Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluş (KAYİK) tanımı kapsamına alınan işletmelerin,
- 6102 sayılı TTK'nın 1534 üncü maddesinin ikinci fıkrasında sayılan işletmelerin ve

- 6102 sayılı TTK'nın 397 nci maddesi uyarınca Bakanlar Kurulu Kararıyla (BKK) bağımsız denetime tabi olacak işletmelerin münferit ve konsolide finansal tablolarında TMS uygulanmasını öngörerek kullanmıştır. Bu Kurul Kararının sonucu olarak 2013 yılında bağımsız denetim kapsamına eşit bir TMS uygulama kapsamının söz konusu olduğunu ve Türkiye'de gelişmelerin de finansal raporlama standartlarının uygulama alanlarının genişletileceği yönünde olduğu söylemek mümkündür (Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi Taslağı 2015, 4). Türkiye'de finansal raporlama ortamının ve çerçevesinin iyileştirilmesi konusunda önemli ilerlemeler gerçekleştirilmiş olup, daha geniş ölçekli reformlar için de KGK çalışmaları devam etmektedir.

Türkiye'de Aralık 2015 itibariyle TMS/IFRS Tam Seti Kavramsal Çerçeve, 14 adet IFRS, 28 adet TMS ve IFRS Yorumlarından oluşmaktadır.

Muhasebe Standartlarındaki bu gelişmeler doğrultusunda, muhasebe mesleğinin uygulamasında, muhasebe denetiminde, muhasebe ve finansal raporlama standartlarının önemi her geçen gün daha da artmıştır (Gökçen & diğerleri, 2015: 123). Dünyada ve ülkemizde yaşanan bu gelişmeler, akademik dünyayı etkilemekte, verilecek eğitimlerin içeriğinin ihtiyaçlara uygun olarak düzenlenmesini gerekli kılmaktadır (Kavut & Adiloğlu, 2012: 25). Bu süreçte üniversitelerin, yaşanan gelişmelere paralel olarak çağın gereklerine cevap veren, değişime ve gelişime açık bir eğitim vermesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda muhasebe eğitiminin de değişen koşullara uyum sağlaması ve üniversitelerde lisansüstü muhasebe eğitiminde verilen derslerin de bu değişime uyum sağlayacak şekilde düzenlenmesi ve ilgili öğrencilerinde muhasebe ve finansal raporlama standartlarını uygulayacak şekilde eğitim almaları önemlidir.

ABD Sermaye Piyasası Kurulu, ABD'de kolej ve üniversitelerde finansal raporlama standartlarının 2014 yılına kadar muhasebe öğretiminde etkin bir şekilde anlaşılabilmesi için ders planları kapsamına alınması gerekliliği önerilmiştir. Bu bağlamda üniversiteler 2010 yılından itibaren finansal raporlama standartlarını ders planları kapsamına almaya başlamış olmalarına rağmen, çoğu işletme bölümünde finansal raporlama standartlarının anlatılması ile ilgili yeterli çalışmalar yapılmadığı görülmektedir (Yallapragada & diğerleri, 2011: 62).

Türkiye de de lisans ve lisansüstü eğitim programlarında muhasebe standartları dersleri okutulmaya başlanmıştır. Ancak bunların yeterli olup olmadığı ve lisansüstü eğitiminde muhasebe standartlarına ilişkin derslerin ders içeriklerinin Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları Tam Seti'ni karşılayıp karşılamadığı tartışma konusudur. Bu çalışmada Türkiye'de lisansüstü muhasebe ve işletme eğitiminde muhasebe standartlarına ilişkin derslerin verilme düzeyinin ve ders içeriklerinin belirlenerek, ders içeriklerinin Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları Tam Seti'ne uyumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında, Türkiye'de devlet ve vakıf üniversitelerinin muhasebe ve işletme lisansüstü programlarda TMS/IFRS'ye ilişkin dersler Üniversitelerin web sayfaları tek tek incelenerek içerik analizi ile elde edilmiştir. Mevcut programlarda yer alan derslerin Zorunlu/ Seçimlik ders olma durumları, ders saatleri, ders kapsamlarının TMS/IFRS eğitimini yeterince kapsayıp/kapsamadığı, hangi standartlara ağırlık verildiği tespit edilmiştir.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Muhasebe standartlarının işletmelerin finansal raporlarının standartlara göre hazırlanmasındaki en büyük sorunun standartlar ile ilgili eğitim eksikliği olması nedeniyle muhasebe meslek men-

subu adayı ya da muhasebe bilgisi kullanıcılarını yetiştiren üniversitelerde muhasebe standartlarına ilişkin dersler okutulması, mevcut ders içeriklerinin TMS/TFRS setini kapsayacak şekilde genişletilmesi ve güncelleştirilmesi, muhasebe alanında uzmanlaşmak isteyen bireylerin üniversitelerde muhasebe standartları derslerinin eğitim programları kapsamında yeterince yer alıp almadığı literatür araştırması ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Yapılan literatür taramasında finansal raporlama standartları ile ilgili temel bulgular kronolojik sıra ile aşağıda özetlenmeye çalışılmıştır.

Gökçen & diğerleri (2015) tarafından “Türkiye’deki Devlet Üniversitelerinin Lisans Programlarındaki Muhasebe Standartları Eğitimi Üzerine Bir Araştırma” yapılmış olup, çalışma sonucunda, lisans programlarında muhasebe eğitimi verilen işletme bölümlerinde, muhasebe standartları eğitimine yeterince önem verilmediği tespit edilmiştir. Muhasebe standartları dersi verilen bölümlerde ise ders içeriklerinin söz konusu TMS/TFRS setini tam olarak kapsamadığı bulgusu tespit edilmiştir.

Terzi & diğerleri (2013) tarafından “Bologna Sürecinin Muhasebe Eğitimine Etkisi: Üniversitelerin İşletme Bölümlerinin Ders Programları Üzerine Bir İnceleme” isimli yapılan çalışmada Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS veya UMS/UFRS) ve/veya KOBİ TFRS’lerle ilgili müfredatta yeterli düzeyde ders bulunmadığı tespit edilmiştir.

Aktaş (2013) tarafından yapılan “İlke Temelli Finansal Raporlama Standartları Nasıl Öğretilmeli? TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar Örneği”, isimli çalışmada muhasebe standartlarının Türk Muhasebe sisteminin bir parçası olduğu ve buna ilişkin olarak da kavramsal çerçeveyi esas alacak bir şekilde standartların öğretilmesi gerekliliği ortaya konulmuştur.

Ülkü & Gökğöz (2013) tarafından “Lisans ve

Önlisans Düzeyinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları Konusundaki Bilgi Düzeylerinin ve Farkındalıklarının Ölçülmesi: Yalova Örneği” başlıklı bir çalışma yapılmıştır. Çalışma sonucunda, ön lisans ve lisans düzeyindeki üniversite öğrencilerinin genel itibariyle TFRS/TMS hakkında yeterli bilgi ve eğitim seviyesine sahip olmadığı bulgusu elde edilmiştir.

Demir (2012) tarafından yapılan “Muhasebeye Yön Veren Gelişmeler ve Meslek Yüksekokullarında Verilen Muhasebe Eğitimine Yansımaları”, başlıklı çalışma ile meslek yüksekokullarında açılan muhasebe ve vergi uygulamaları programlarının iş dünyasının gereksinim duyduğu muhasebe melek mensuplarının yetiştirilmesinde yaşanan gelişmelerle uyumlu olması gerektiği ve ders içeriklerinin güncellenmesi gerekliliği gibi temel bulgular elde edilmiştir.

Yallapragada & diğerleri (2011) yaptıkları “The Impact of International Financial Reporting Standards on Accounting Curriculum in The United States” isimli çalışmada ABD’de işletme bölümlerinde yer alan muhasebe ders içeriklerine uluslararası finansal raporlama standartlarının etkisi incelenmiştir. Bu çalışma sonucunda işletme bölümlerinde finansal raporlama standartlarına ilişkin ders içeriklerinin oluşturulması ve öğrencilere anlatılması bulgusuna ulaşılmış olup, söz konusu konular sadece öğretim elemanları ya da öğrenciler açısından değil; denetçiler, yasal düzenleyiciler, finansal analistler, yatırımcılar ve meslek mensupları gibi birçok grup tarafından öğrenilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Dalğar & diğerleri (2011) tarafından yapılan “Muhasebe Öğrenimi Gören Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki Farkındalıklarına Yönelik Bir Araştırma” isimli çalışma ile, muhasebe mesleğine ilgisi yüksek olan ve mezun olduktan sonra muhasebecilik yapmayı düşünen öğrencilerin muhasebe standartları hakkındaki farkındalıklara

rının diğerlerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Zaif & Ayanoglu (2007) tarafından “Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme”, isimli çalışmada Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları, Avrupa Birliği ve ABD’deki muhasebe eğitimi alanındaki çalışmalar açıklanarak ülkemizdeki muhasebe dersleri değerlendirilmeye alınmıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen temel bulgulardan biriside muhasebe ve denetim standartları ile ilgili mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin verilmesi gerekliliğidir.

Marşap & Kurt (1998) tarafından yapılan “Muhasebe Standartlarının Farklı Eğitim Düzeylerinde Müfredat ve Kapsam Açısından İncelenmesi ve Bir Model Önerisi” isimli çalışmada muhasebe standartlarının farklı eğitim düzeylerinde lisans ve lisansüstü programlarda nasıl verildiği (ayrı bir bölüm olarak verilmesi, konu yeri geldiğinde değinilmesi veya hiç verilmemesi gibi) öğretim üyelerine yöneltilen anketler ile ortaya konulmuştur. Çalışma sonucunda lisans düzeyinde, öğretim üyelerinin % 17’si muhasebe standartlarının ayrı bir bölüm olarak verildiğini, % 69’u konu yeri geldiğinde değinildiğini, % 14’ü ise değinilmediğini, yüksek lisans düzeyinde %% 29’u ayrı bir bölüm olarak anlatıldığını, % 57’si konu yeri geldiğinde değinildiğini, % 14’ü ise değinilmediğini, doktora düzeyinde ise % 33’ü ayrı bir bölüm olarak verildiğini, % 53’ü konu yeri geldiğinde değinildiğini, % 14’ü ise değinilmediğini belirtmişlerdir.

TMS/TFRS’nin üniversitelerde eğitimi ile ilgili olarak yapılan ve yukarıda da yer verilen çalışmalara bakıldığında, çalışmaların daha çok ön lisans ve lisans düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın, öğrenmenin son basamakları olan sentez ve değerlendirme yeteneğinin kazandırılmasının hedeflendiği lisansüstü

aşamasında (Marşap & Kurt, 1996: 148) TMS/TFRS eğitimine yer verilip verilmediğinin, TMS/TFRS eğitimine yer verilmesi durumunda verilen derslerin kapsamlarının incelenerek, ders kapsamlarının TMS/TFRS’ye uyumunun ortaya konulması ile literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada; Türkiye’de devlet ve vakıf üniversitelerinde muhasebe lisansüstü eğitimde muhasebe standartlarına ilişkin derslerin verilme düzeyinin ve ders içeriklerinin belirlenerek, ders içeriklerinin Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları Tam Seti’ne uyumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde çalışmanın alt amaçları ise şu şekildedir:

Türkiye’de ki üniversitelerde lisansüstü eğitiminde yer alan işletme ve muhasebe programlarının tespit edilmesi,

İlgili eğitim programlarında Muhasebe Standartları dersinin yer alıp almadığının tespit edilmesi,

İlgili eğitim programlarında yer alan muhasebe Standartları dersinin yüksek lisans ve doktora programlarındaki dağılımının ortaya konulması,

İlgili eğitim programlarında yer alan Muhasebe Standartları derslerinin zorunlu veya seçmeli olma durumu ve haftalık ders saatinin tespit edilmesi,

İlgili eğitim programlarında yürütülmekte olan Muhasebe Standartları derslerinin içeriklerinin belirlenmesi,

İlgili eğitim programlarında verilen Muhasebe Standartlarına ilişkin ders içeriklerinin TMS/TFRS Tam Setini kapsayacak şekilde olup olmadığının ortaya konulmasıdır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Tanımlayıcı araştırma modeli kullanılarak yapılan bu çalışmada gerekli veriler, içerik analizi yöntemi ile elde edilmiştir. Çalışmamızda Türkiye’de devlet ve vakıf üniversitelerinin ve ilgili enstitülerin web sayfaları ve Bologna süreci kapsamında Bologna Bilgi Paketleri incelenmiştir. Web sayfalarından kapsam dahilindeki ilgili ders planları ve ders içerikleri incelenerek, muhasebe standartlarına ilişkin derslerin lisansüstü programlarda verilme düzeylerine ve ders içeriklerinin Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları’na uyumuna ilişkin tespitler yapılmıştır.

3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırmanın kapsamını Aralık 2015 tarihi itibarıyla Yükseköğretim Kurulu’na bağlı devlet ve vakıf üniversitelerinde Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Enstitüsü, İşletme İktisadi Enstitüleri bünyesinde yer alan işletme ve muhasebe programları oluşturmaktadır. Bu kapsam dahilinde İşletme Anabilim dalı altındaki Muhasebe, Muhasebe ve Finansman, Muhasebe ve Uluslararası Raporlama, Muhasebe ve Finansal Yönetim, Muhasebe ve Denetim, Uluslararası Finansal Raporlama ve Denetim, Genel İşletme programları araştırmaya dahil edilerek, sözkonusu programlardaki kapsamı tamamen Muhasebe Standartları’ndan oluşan ders içerikleri incelenmiştir.

Çalışmanın kısıtı; çalışmanın, kapsamı tamamen Muhasebe Standartları’ndan oluşan dersler ile

sınırlandırılmış olması ve içeriğinde kısmen Muhasebe Standartlarının yer aldığı farklı ders başlıklarının araştırmaya dahil edilmemesidir.

3.4. Araştırmanın Bulguları

3.4.1. Enstitülerde Lisansüstü İşletme ve Muhasebe Programlarının Yer Alma Durumu

3.4.1.1. Enstitülerinde İlgili Yüksek Lisans ve Doktora Programı olan Üniversite Dağılımları

Aralık 2015 tarihi itibarıyla Türkiye’de Yükseköğretim Kurulu’na bağlı olarak 109 devlet üniversitesi, 76 vakıf üniversitesi ve 8’i de Vakıf Meslek Yüksekokulu olmak üzere 193 üniversite faaliyet göstermektedir. Sözkonusu devlet ve vakıf üniversitelerinden 2 adedinin web sitesine ulaşamamış olup, lisansüstü işletme ve muhasebe programları bulunduğu tespit edilen üniversitelerin yüksek lisans ve doktora programları açısından sayıları Tablo 1’de verilmiştir. Tablo 1’e göre;

Devlet üniversitelerinin % 72’sinde, vakıf üniversitelerinin de % 53’ünde ilgili yüksek lisans programı, devlet üniversitelerinin % 58’sin de, vakıf üniversitelerinin de % 33’ünde ilgili doktora programı olduğu görülmektedir.

Genel olarak bakıldığında da Türkiye’de 118 üniversitede (Türkiye’de ki üniversitelerin % 61’inde) ilgili yüksek lisans programının, 88 üniversitede (Türkiye’deki üniversitelerin % 46’sında) de ilgili doktora programının olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Enstitülerinde İlgili Yüksek Lisans ve Doktora Programı olan Üniversite Dağılımı

	Toplam Üniversite Sayısı	İlgili Yüksek Lisans Programı Olan Üniversite Sayısı	%	İlgili Doktora Programı Olan Üniversite Sayısı	%
Devlet Üniversiteleri	109	78	0,72	63	0,58
Vakıf Üniversiteleri	76	40	0,53	25	0,33
Vakıf Meslek Yüksekokulları	8	0	-	0	-
Toplam	193	118	0,61	88	0,46

3.4.1.2. Enstitülerinde Yüksek Lisans ve Doktora Programı Bulunan Üniversitelerin Program Bazında Dağılımı

Enstitülerinde ilgili lisansüstü programları bulunduğu tespit edilen üniversitelerin muhasebe ve işletme programları bazında dağılımları ise Tablo 2’de verilmiştir. Tablo 2’ye göre;

Devlet üniversitelerinin % 27’sinde, vakıf üniversitelerinin de % 21’inde muhasebe yüksek lisans programları olduğu, devlet üniversitelerinin % 66’sinde, vakıf üniversitelerinin de % 38’inde

işletme yüksek lisans programları olduğu, devlet üniversitelerinin % 9’unda, vakıf üniversitelerinin de % 8’inde muhasebe doktora programları olduğu, devlet üniversitelerinin % 53’ünde, vakıf üniversitelerinin de % 30’unda işletme doktora programları olduğu görülmüştür.

Genel olarak bakıldığında da üniversitelerin 0,24’unda muhasebe yüksek lisans programları, 0,55’inde işletme yüksek lisans programları, 0,09’unda muhasebe doktora programları, 0,44’ünde de işletme doktora programları olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Enstitülerinde Yüksek Lisans ve Doktora Programı Bulunan Üniversitelerin Program Bazında Dağılımı

	Toplam Üniversite Sayısı	Muhasebe Yüksek Lisans Programı Olan Üniversite Sayısı	%	İşletme Yüksek Lisans Programı Olan Üniversite Sayısı	%	Muhasebe Doktora Programı Olan Üniversite Sayısı	%	İşletme Doktora Programı Olan Üniversite Sayısı	%
Devlet Üniversiteleri	109	29	0,27	72	0,66	10	0,09	58	0,53
Vakıf Üniversiteleri	76	16	0,21	29	0,38	6	0,08	23	0,30
Toplam	185	45	0,24	101	0,55	16	0,09	81	0,44

3.4.1.3. Program Bazında Yüksek Lisans Program Sayıları

Enstitülerinde işletme ve muhasebe yüksek lisansı bulunduğu tespit edilen üniversitelerdeki ilgili program sayıları Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3'e göre; devlet üniversitelerinde; 51 adet muhasebe yüksek lisans programının, 138 adet işletme yüksek lisans programının, vakıf üniversitelerinde; 29 adet muhasebe yüksek lisans programının, 66 adet işletme yüksek lisans programının mevcut olduğu görülmüştür. Toplam olarak muhasebe yüksek lisans programı sayısı 80, işletme yüksek lisans programı sayısı da 204'tür.

3.4.1.4. Program Bazında Doktora Program Sayıları

Enstitülerinde işletme ve muhasebe doktora bulunduğu tespit edilen üniversitelerdeki ilgili program sayıları Tablo 4'te verilmiştir. Tablo 4'e göre; devlet üniversitelerinde; 14 adet muhasebe doktora programının, 60 adet işletme doktora programının vakıf üniversitelerinde; 8 adet muhasebe doktora programının, 29 adet işletme doktora programının mevcut olduğu görülmüştür. Toplam olarak muhasebe doktora programı sayısı 22, işletme doktora programı sayısı da 89'dur.

Tablo 3. Program Bazında Yüksek Lisans Program Sayıları

	Muhasebe Yüksek Lisans Programı Sayısı	İşletme Yüksek Lisans Programı Sayısı	Toplam Yüksek Lisans Programı Sayısı
Devlet Üniversiteleri	51	138	189
Vakıf Üniversiteleri	29	66	95
Toplam	80	204	284

Tablo 4. Program Bazında Doktora Program Sayıları

	Muhasebe Doktora Programı Sayısı	İşletme Doktora Programı Sayısı	Toplam Programı Sayısı
Devlet Üniversiteleri	14	60	74
Vakıf Üniversiteleri	8	29	37
Toplam	22	89	111

3.4.2. Yüksek Lisans ve Doktora Programlarına Ait Ders Planlarında Muhasebe Standartlarına İlişkin Derslerin Yer Alma Durumu

Yüksek lisans ve doktora programı ders planlarında Muhasebe Standartlarına ilişkin derslerin programlar itibariyle yer alma durumları aşağıda sunulmuştur.

3.4.2.1. Yüksek Lisans Programlarında Muhasebe Standartlarına İlişkin Derslerin Ders Planlarında Yer Alma Durumu (Program Sayısı Açısından)

Muhasebe Yüksek Lisans programlarında Muhasebe Standartlarına ilişkin derslerin, ders planlarında yer alma durumlarına bakıldığında (Tablo 5),

Devlet üniversitelerinde; Muhasebe Yüksek Lisans programlarının % 69'unda ders olduğu, % 18'inde ders olmadığı, % 13'ünde ders olup olmadığı bilgisinin yer almadığı,

Vakıf üniversitelerinde; Muhasebe Yüksek Lisans programlarının % 83'ünde ders olduğu, % 14'ünde ders olmadığı, % 3'ünde ders olup olmadığı bilgisinin yer almadığı, genel olarak bakıldığında da, muhasebe yüksek lisans programlarının % 74'ünde ders olduğu, % 16'sında ise ders olmadığı, % 10'unda ders olup olmadığı bilgisinin yer almadığı görülmektedir.

Bu değerlendirmeyi, Muhasebe Yüksek Lisans programlarında ders planlarına ve ders bilgisine ulaşılanlar arasında yaptığımızda ise;

Devlet üniversitelerinde; Muhasebe Yüksek Lisans programlarının % 80'inde Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 20'sinde ise olmadığı,

Vakıf üniversitelerinde; Muhasebe Yüksek Lisans

programlarının % 86'sında Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 14'ünde ise olmadığı,

Genel olarak bakıldığında da, Muhasebe Yüksek Lisans programlarının % 82'sinde Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 18'inde ise olmadığı göze çarpmaktadır.

İşletme Yüksek Lisans programlarında Muhasebe Standartlarına ilişkin derslerin ders planlarında yer alma durumlarına bakıldığında (Tablo 6),

Devlet üniversitelerinde; İşletme yüksek lisans programlarının % 38'inde ders olduğu, % 50'sinde ders olmadığı, % 12'sinde ders olup olmadığı bilgisinin yer almadığı,

Vakıf üniversitelerinde; İşletme yüksek lisans programlarının 0,32 sinde ders olduğu, % 65'inde de ders olmadığı, % 3'ünde ders olup olmadığı bilgisinin yer almadığı,

Genel olarak bakıldığında da, işletme yüksek lisans programlarının 0,36'sında ders olduğu, % 55'inde de ders olmadığı, % 9'unda ders olup olmadığı bilgisinin yer almadığı görülmektedir.

Bu değerlendirmeyi, İşletme Yüksek Lisans programlarında ders planlarına ve ders bilgisine ulaşılanlar arasında yaptığımızda ise;

Devlet üniversitelerinde; İşletme Yüksek Lisans programlarının % 43'ünde Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 57'sinde ise olmadığı,

Vakıf üniversitelerinde; İşletme Yüksek Lisans programlarının % 33'ünde Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 67'sinde ise olmadığı,

Genel olarak bakıldığında da, İşletme yüksek lisans programlarının % 39'unda Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 61'inde ise olmadığı göze çarpmaktadır.

Tablo 5. Muhasebe Yüksek Lisans Programlarında Muhasebe Standartlarına İlişkin Derslerin Ders Planlarında Yer Alma Durumu (Program Sayısı Açısından)

	Muhasebe Yüksek Lisans Program Sayısı	Dersi Olan Muhasebe Yüksek Lisans Program Sayısı	%	Dersi Olmayan Muhasebe Yüksek Lisans Program Sayısı	%	Ders Bilgisi Yok	%
Devlet Üniversiteleri	51	35	0,69	9	0,18	7	0,13
Vakıf Üniversiteleri	29	24	0,83	4	0,14	1	0,03
Toplam	80	59	0,74	13	0,16	8	0,10

Tablo 6. İşletme Yüksek Lisans Programlarında Muhasebe Standartlarına İlişkin Derslerin Ders Planlarında Yer Alma Durumu (Program Sayısı Açısından)

	İşletme Yüksek Lisans Program Sayısı	Dersi Olan İşletme Yüksek Lisans Program Sayısı	%	Dersi Olmayan İşletme Yüksek Lisans Program Sayısı	%	Ders Bilgisi Yok	%
Devlet Üniversiteleri	138	52	0,38	69	0,50	17	0,12
Vakıf Üniversiteleri	66	21	0,32	43	0,65	2	0,03
Toplam	204	73	0,36	112	0,55	19	0,09

3.4.2.2. Doktora Programlarında Muhasebe Standartlarına İlişkin Derslerin Ders Planlarında Yer Alma Durumu (Program Sayısı Açısından)

Doktora Programı ders planlarında Muhasebe Standartlarına ilişkin derslerin yer alma durumlarına bakıldığında;

Muhasebe doktora programlarında Muhasebe Standartlarına ilişkin derslerin, ders planlarında yer alma durumlarına bakıldığında (Tablo 7),

Devlet üniversitelerinde; Muhasebe Doktora programlarının % 71'inde ders olduğu, % 14'ünde ders olmadığı, % 14'ünde ders olup olmadığı bilgisinin yer almadığı,

Vakıf üniversitelerindeki muhasebe doktora prog-

ramlarının % 75'inde ders olduğu, % 25'inde ders olmadığı görülmektedir.

Genel olarak bakıldığında da, muhasebe doktora programlarının % 73'ünde ders olduğu, % 18'inde ders olmadığı, % 9'unda ders olup olmadığı bilgisinin yer almadığı görülmektedir.

Bu değerlendirmeyi, Muhasebe doktora programlarında ders planlarına ve ders bilgisine ulaşılanlar arasında yaptığımızda ise;

Devlet üniversitelerinde; Muhasebe doktora programlarının % 83'ünde Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 17'sinde ise olmadığı,

Vakıf üniversitelerinde; Muhasebe doktora programlarının % 75'inde Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 25'inde ise olmadığı,

Genel olarak bakıldığında da, Muhasebe doktora programlarının % 80'inde Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 20'sinde ise olmadığı göze çarpmaktadır.

İşletme doktora programlarında Muhasebe Standartlarına ilişkin derslerin ders planlarında yer alma durumlarına bakıldığında (Tablo 8),

Devlet üniversitelerinde; İşletme doktora programlarının % 53'ünde ders olduğu, % 37'sinde ders olmadığı, % 10'unda ders olup olmadığı bilgisinin yer almadığı, vakıf üniversitelerinde; İşletme doktora programlarının % 28'inde ders olduğu, % 69'unda ders olmadığı, % 3'ünde ders olup olmadığı bilgisinin yer almadığı görülmüştür. Genel olarak bakıldığında da, işletme

doktora programlarının % 45'inde ders olduğu, % 47'sinde ders olmadığı, % 8'inde ders olup olmadığı bilgisinin yer almadığı görülmektedir.

Bu değerlendirmeyi, İşletme doktora programlarında ders planlarına ve ders bilgisine ulaşılanlar arasında yaptığımızda ise;

Devlet üniversitelerinde; İşletme doktora programlarının % 59'unda Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 41'inde ise olmadığı, vakıf üniversitelerinde; İşletme doktora programlarının %29'unda Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 71'inde ise olmadığı, genel olarak bakıldığında da, İşletme doktora programlarının % 49'unda Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 51'inde ise olmadığı göze çarpmaktadır.

Tablo 7. Muhasebe Doktora Programlarında Muhasebe Standartlarına İlişkin Derslerin Ders Planlarında Yer Alma Durumu (Program Sayısı Açısından)

	Muhasebe Doktora Program Sayısı	Dersi Olan Doktora Program Sayısı	%	Dersi Olmayan Muhasebe Doktora Program Sayısı	%	Ders Bilgisi Yok	%
Devlet Üniversiteleri	14	10	0,71	2	0,14	2	0,14
Vakıf Üniversiteleri	8	6	0,75	2	0,25	0	0
Toplam	22	16	0,73	4	0,18	2	0,09

Tablo 8. İşletme Doktora Programlarında Muhasebe Standartlarına İlişkin Derslerin Ders Planlarında Yer Alma Durumu (Program Sayısı Açısından)

	İşletme Doktora Program Sayısı	Dersi Olan İşletme Doktora Program Sayısı	%	Dersi Olmayan İşletme Doktora Program Sayısı	%	Ders Bilgisi Yok	%
Devlet Üniversiteleri	60	32	0,53	22	0,37	6	0,10
Vakıf Üniversiteleri	29	8	0,28	20	0,69	1	0,03
Toplam	89	40	0,45	42	0,47	7	0,08

3.4.2.3. Yüksek Lisans ve Doktora Programlarına Ait Ders Planlarında Yer Alan Muhasebe Standartları Derslerine İlişkin Ders Sayıları

Yüksek Lisans ve Doktora Programlardaki Muhasebe Standartlarına ilişkin ders sayılarının aşağıdaki gibi olduğu görülmüştür (Tablo 9).

Tablo 9. Yüksek Lisans ve Doktora Programlarda Yer Alan Muhasebe Standartları Ders Sayısı

	Muhasebe Standartları Dersinin Olduğu Program Sayısı	Muhasebe Standartları Ders sayısı
Yüksek Lisans	132	157
Doktora	56	60
Toplam	188	217

Tablo 9’ da da görüldüğü gibi muhasebe standartları dersinin olduğu yüksek lisans program sayısı 132 olup, bu programlarda verilen muhasebe standartları derslerinin toplam sayısının 157 olduğu görülmüştür. Bu farklılık yüksek lisans programında Muhasebe standartları dersinin yer aldığı 132 programdan 21 programda çift ders, 2 programda da üç ders yer almasından kaynaklanmaktadır. Çift olan bu derslerden 7 tanesi birbirinin devamı niteliğindedir.

Tablo 9’ da da görüldüğü gibi muhasebe standartları dersinin olduğu doktora program sayısı 56 olup, bu programlarda verilen muhasebe standartları derslerinin toplam sayısının 60 olduğu görülmüştür. Bu farklılık Doktora programında Muhasebe standartları dersinin yer aldığı 56 programın 4 tanesinde (devlet) çift ders yer almasından kaynaklanmaktadır. Çift olan bu derslerden 3 tanesi birbirinin devamı niteliğindedir.

Toplam olarak İlgili 188 lisansüstü programda, bazı programlarda muhasebe standardına ilişkin birden fazla sayıda ders bulunmasından kaynaklı

olarak 217 adet muhasebe standartları dersi bulunduğu görülmüştür.

3.4.3. Yüksek Lisans ve Doktora Programlarına Ait Ders Planlarında Yer Alan Muhasebe Standartlarına İlişkin Ders İsimleri

Yapılan araştırma sonucunda muhasebe stan-

dartlarına ilişkin derslerin isimlerinin birbirine benzer olsa da çok çeşitli isimlerde olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu derslerin aşağıdaki gibi olduğu görülmüştür.

Muhasebe Standartları

Muhasebe Standartları I

Muhasebe Standartları II

Finansal Raporlama 1

Finansal Raporlama 2

Finansal Raporlama Standartları,

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları,

Uluslararası Muhasebe Standartları

Türkiye Muhasebe Standartları

Finansal Raporlama

Finansal Raporlama Standartları Uygulaması

Finansal Raporlama Standartları ve Uygulamaları

Muhasebe Standartları ve Uygulamaları

Türkiye Muhasebe Standartları ve Uygulamaları

Türkiye Muhasebe Standartları Uygulamaları

Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları

İleri Kurumsal Raporlama

Finansal Raporlama İçin Muhasebe

Türk Muhasebe Standartları

Türk Muhasebe Standartları ve İlkeleri

Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları Uygulamaları

Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları

İleri Finansal Raporlama

Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama

Uluslararası Muhasebe Standartları ve Uygulama

Uluslararası Muhasebe ve Raporlama Standartları

KOBİ Finansal Raporlama Standartları

KOBİ’lerde Finansal Raporlama

Uluslararası Muhasebe ve Denetim Standartları

Uluslararası Muhasebe Standartları ve Uygulamaları

Uluslararası Muhasebe Standartları ve Raporlama

Muhasebe Teorisi ve Standartları

Uluslararası Finansal Raporlama

Muhasebe Finansal Raporlama Standartları

Finansal Muhasebede Seçilmiş Konular

Türkiye Finansal Raporlama Standartları

Türkiye Finansal Raporlama Standartları 1

Türkiye Finansal Raporlama Standartları 2

Finansal Muhasebe Standartları ve Uygulamaları

Muhasebe ve Finansal Raporlama

Karşılaştırmalı Muhasebe Standartları

Karşılaştırmalı Finansal Raporlama Standartları ve Uygulamaları

Finansal Muhasebe ve Raporlama

Muhasebe Denetimi ve Uluslararası Muhasebe Standartları

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Uygulamaları

Uluslararası Muhasebe ve Denetim Standartları

Meslek Hukuku ve Muhasebe Standartları

Muhasebe Kuramı ve Standartları

Muhasebe Standartları ve Sermaye Piyasası

İleri Düzey Muhasebe ve Finansal Raporlama

Yöneticiler İçin Finansal Raporlama

Uluslararası Raporlama

Muhasebede Güncel Konular

Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları 1

Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları 2

Muhasebe Teorisi ve Dışa Dönük Finansal Raporlama

En çok kullanılan ders isminin “Muhasebe Standartları” ikinci olarak ta “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları” olduğu görülmüştür.

3.4.4. Muhasebe Standartlarına İlişkin Derslerin Türü (Seçmeli/Zorunlu) ve Ders Saatleri

Muhasebe standartlarına ilişkin derslerin seçmeli ve zorunlu olma durumları ve ders saatlerine göre dağılımları Tablo 10’de gösterilmiştir.

Tablo 10. Yüksek Lisans Programlarındaki Muhasebe Standartlarına İlişkin Derslerin Türü ve Ders Saatleri

	Devlet Üniversitelerinde Olan Ders Sayısı	%	Vakıf Üniversitelerinde Olan Ders Sayısı	%	Genel Toplam	%
2 saat seçmeli	1	0,01	2	0,04	3	0,02
3 saat seçmeli	79	0,76	32	0,60	111	0,71
3 saat zorunlu	20	0,19	16	0,30	36	0,23
Bilgi yok	4	0,04	3	0,06	7	0,04
Toplam	104	100	53	100	157	100

Tablo 10’da görüldüğü üzere, yüksek lisansta Muhasebe Standartlarına ilişkin verilen derslerin % 71’inin 3 saat seçmeli, % 23’ünün ise 3 saat zorunlu olarak verildiği görülmüştür (Devlet üniversitelerinde; % 76’sı 3 saat seçmeli, % 19’u 3 saat zorunlu, vakıf üniversitelerinde de; % 60 oranında 3 saat seçmeli, % 30 oranında 3 saat zorunlu olarak verilmektedir).

Yüksek lisansta Muhasebe Standartlarına ilişkin ders türü ve ders saatleri bilgisine ulaş-

bildiklerimiz açısından değerlendirdiğimizde; Muhasebe Standartları’na ilişkin verilen derslerin % 74’ünün 3 saat seçmeli, % 24’ünün 3 saat zorunlu olduğunu görmekteyiz. Devlet üniversitelerinde % 79’unda 3 saat seçmeli, 0,20’inde 3 saat zorunlu, vakıf üniversitelerinde de; 0,64’ünde 3 saat seçmeli, % 32’sinde de 3 saat zorunlu olarak verilmektedir. Bu oranlarda Vakıf Üniversitelerinde Muhasebe Standartları Dersinin % 12 oranında daha fazla zorunlu olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 11. Doktora Programlarındaki Muhasebe Standartlarına İlişkin Derslerin Türü ve Ders Saatleri

	Devlet Üniversitelerinde Olan Ders Sayısı	%	Vakıf Üniversitelerinde Olan Ders Sayısı	%	Genel Toplam	%
3 saat seçmeli	31	0,69	12	0,80	43	0,72
3 saat zorunlu	8	0,18	3	0,20	11	0,18
5 saat seçmeli	1	0,02	0	0	1	0,02
Bilgi yok	5	0,11	0	0	5	0,08
Toplam	45	100	15	100	60	100

Tablo 11’de görüldüğü üzere, doktora muhasebe standartlarına ilişkin verilen derslerin % 72’si 3 saat seçmeli, % 18’i 3 saat zorunlu olarak verilmektedir (Devlet üniversitelerinde % 69’u 3 saat seçmeli, % 18’i 3 saat zorunlu, vakıf üniversitelerinde de % 80 oranında 3 saat seçmeli, % 20 oranında 3 saat zorunlu olarak verilmektedir).

Doktorada Muhasebe Standartlarına ilişkin ders türü ve ders saatleri bilgisine ulaşabildiklerimiz açısından değerlendirdiğimizde; Muhasebe Standartları’na ilişkin verilen derslerin zorunlu olma oranının devlet ve vakıf üniversitelerinde aynı oranda (% 20) olduğu görülmüştür.

3.4.5. Muhasebe Standartları Derslerine İlişkin Ders İçeriklerinin İncelenmesi

Bu kısımda Muhasebe standartları ders içeriklerinin TMS/TFRS Tam Setini kapsayacak şekilde olup olmadığı ortaya konulmuştur. Bu amaçla üniversitelerin web sitelerindeki muhasebe standartları derslerinin içeriklerine bakılmıştır. Üniversitelerin web sitelerinde yüksek lisansta % 39’unda, doktora da % 35’inde ders içeriklerinin olduğu görülmüştür. Ders içeriklerinin % 60’tan fazlasına ise ulaşamamıştır (Tablo 12).

Ulaşılan ders içerikleri incelendiğinde; TMS/TFRS Tam Setinde yer alan standartların ders içeriklerinde yer alma oranlarının yüksek lisans ve doktora açısından birbirine yakın şekilde olduğu gözlenmiş olup, Tablo 13’te sunulmuştur. Tablo 13’e göre;

Yüksek lisans programlarının yaklaşık % 58’inde TMS/TFRS Tam Setinde yer alan standartların ders içeriklerinde yer alma oranının % 21- % 40 arasında olduğu, % 27 oranında da % 41- % 60 oranları arasında olduğu,

Doktora programlarının % 60’ında TMS/TFRS Tam Setinde yer alan standartların ders içeriklerinde yer alma oranının % 21- % 40 arasında olduğu, % 25’inde de % 41- % 60 oranları arasında olduğu

Genel olarak bakıldığında da; lisansüstü programlarının yaklaşık % 59’unda TMS/TFRS Tam Setinde yer alan standartların ders içeriklerinde yer alma oranının % 21- % 40 arasında olduğu, % 26’sında da % 41- % 60 oranları arasında olduğu, görülmektedir.

Tablo 12. Muhasebe Standartları Ders İçeriklerinin Üniversitelerin Web Sitelerinde Yer Alma Durumu

	Ders Sayısı	İçeriği Olan Ders Sayısı	%	İçeriği Olmayan Ders Sayısı	%	İçeriği Hatalı Olan Ders Sayısı	%
Yüksek Lisans	157	62	0,39	93	0,59	2	0,01
Doktora	60	21	0,35	38	0,63	1	0,02
Toplam	217	83	0,38	131	0,60	3	0,02

Tablo 13. TMS/TFRS Tam Setinde Yer Alan Standartların Ders İçeriklerinde Yer Alma Oranları (Program Sayısı Açısından)

	%10-% 20	% 21- % 40	% 41-% 60	%61- % 80	%81-% 100	Toplam
Yüksek Lisans Programı Sayısı	4	30	14	1	3	52
Doktora Programı Sayısı	2	12	5	0	1	20
Toplam	6	42	19	1	4	72

Tablo 13'e bakarak Türkiye'de devlet ve vakıf üniversitelerinde muhasebe ve işletme lisansüstü eğitimde muhasebe standartlarına ilişkin derslerin ders içeriklerinin Türkiye Muhasebe Standartları/ Türkiye Finansal Raporlama Standartları Tam Seti'ni karşılamadığını söyleyebiliriz.

Türkiye'de devlet ve vakıf üniversitelerinde muhasebe ve işletme lisansüstü eğitimde muhasebe standartlarına ilişkin derslerin ders içeriklerinin incelenmesi sonucu, ders içeriklerine ulaşılan programlarda yürütülmekte olan Muhasebe Standartları Derslerinin içeriklerine bakıldığında, en çok işlenen konuların (Standartların tanımı, önemi, oluşum süreci vb. içeren GİRİŞ dersi hariç olmak üzere) program sayıları itibariyle sıralaması Tablo 14'de sunulmuştur. Buna göre yüksek lisans ve doktora da sıralama farklılaşsa da ilk 14 sırayı aşağıdaki standartların aldığı görülmüştür.

UMS-TMS 16- Maddi Duran Varlıklar

UMS-TMS 2- Stoklar

UMS-TMS 1- Finansal Tabloların Sunuluşu

UMS-TMS 18- Hasılat

UMS-TMS 7- Nakit Akış Tabloları

UMS-TMS 38- Maddi Olmayan Duran Varlıklar

UMS-TMS 23- Borçlanma Maliyetleri

Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve

UMS-TMS 12- Gelir Vergileri

UMS-TMS 8- Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar

UMS-TMS 36- Varlıklarda Değer Düşüklüğü

UMS-TMS 37- Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar

UMS-TMS 21- Kur Değişiminin Etkileri

UMS-TMS 39- Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme

Tablo 14. “Muhasebe Standartları Dersleri” Ders İçeriklerinde Yer Verilen Standartların Program Sayıları İtibariyle Sıralaması

	Ders İçeriklerinde Yer Verilen Yüksek Lisans Programı Sayısı	Ders İçeriklerinde Yer Verilen Doktora Programı Sayısı	Toplam Program Sayısı
UMS-TMS 16- Maddi Duran Varlıklar	45	22	67
UMS-TMS 2- Stoklar	47	17	64
UMS-TMS 1- Finansal Tabloların Sunuluşu	41	17	58
UMS-TMS 18- Hasılat	41	15	56
UMS-TMS 7- Nakit Akış Tabloları	38	13	51
UMS-TMS 38- Maddi Olmayan Duran Varlıklar	29	20	49
UMS-TMS 23- Borçlanma Maliyetleri	29	14	43
Finansal Raporlamaya İlişkin			
Kavramsal Çerçeve	26	15	41
UMS-TMS 12- Gelir Vergileri	30	11	41
UMS-TMS 8- Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar	29	10	39
UMS-TMS 36- Varlıklarda Değer Düşüklüğü	25	13	38
UMS-TMS 37- Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar	22	10	32
UMS-TMS 21- Kur Değişiminin Etkileri	22	10	32
UMS-TMS 39- Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme	21	9	30
UMS-TMS 17- Kiralama İşlemleri	23	6	29
UMS-TMS 10- Raporlama Döneminden (Bilanço Tarihinden) Sonraki Olaylar	18	8	26
UMS-TMS 32- Finansal Araçlar: Sunum	15	8	23
UMS-TMS 28- İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar	18	4	22
UFRS-TFRS 5-Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler	11	9	20
UMS-TMS 27- Bireysel Finansal Tablolar	15	5	20
UMS-TMS 40- Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	13	6	19
UFRS-TFRS 3- İşletme Birleşmeleri	13	6	19
UMS-TMS 24- İlişkili Taraf Açıklamaları	13	4	17

UMS-TMS 11- İnşaat Sözleşmeleri	14	2	16
UFRS-TFRS 9- Finansal Araçlar	8	4	12
UMS-TMS 20- Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması	10	1	11
UMS-TMS 19- Çalışanlara Sağlanan Faydalar	7	4	11
UFRS-TFRS 7- Finansal Araçlar: Açıklamalar	8	3	11
UFRS-TFRS 8- Faaliyet Bölümleri	7	3	10
UFRS-TFRS 1- Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması	8	1	9
UMS-TMS 33- Hisse Başına Kazanç	5	2	7
UMS-TMS 34- Ara Dönem Finansal Raporlama	6	1	7
UMS-TMS 41- Tarımsal Faaliyetler	6	1	7
UFRS-TFRS 10- Konsolide Finansal Tablolar	5	2	7
UMS-TMS 29- Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama	5	0	5
UFRS-TFRS 12- Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar	4	1	5
UFRS-TFRS 11- Müşterek Anlaşmalar	4	0	4
UFRS-TFRS 13- Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü	3	1	4
UMS-TMS 26- Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama	2	1	3
UFRS-TFRS 6- Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi	2	1	3
UFRS-TFRS 2- Hisse Bazlı Ödemeler	3	0	3
UFRS-TFRS 4- Sigorta Sözleşmeleri	1	1	2
UFRS-TFRS 14- Düzenlemeye Dayalı Erteleme Hesapları	0	0	0

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Muhasebe Standartlarına ilişkin derslerin verilme düzeyinin ve ders içeriklerinin belirlenerek, ders içeriklerinin Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları Tam Seti'ne uyumunu ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışma ile ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

1. Türkiye'de 118 üniversitede (Türkiye'de ki üniversitelerin % 61'inde) ilgili yüksek lisans programının, 88 üniversitede (Türkiye'deki üniversitelerin % 46'sında) de ilgili doktora programının olduğu görülmüştür. Bunların program bazında dağılımlarına bakıldığında ise;

35 üniversitede (Türkiye'de ki üniversitelerin

0,24'ünde) muhasebe yüksek lisans programları,

101 üniversitede (Türkiye'de ki üniversitelerin 0,55'inde) işletme yüksek lisans programları,

16 üniversitede (Türkiye'de ki üniversitelerin 0,09'unda) muhasebe doktora programları,

81 üniversitede (Türkiye'de ki üniversitelerin 0,44'inde) işletme doktora programları olduğu görülmüştür.

2. İşletme ve muhasebe yüksek lisansı bulunduğu tespit edilen üniversitelerdeki toplam olarak muhasebe yüksek lisans programı sayısının 80, işletme yüksek lisans programı sayısının ise 204 olduğu görülmüştür.

İşletme ve muhasebe doktorası bulunduğu tespit edilen üniversitelerdeki toplam olarak muhasebe doktora programı sayısının 22, işletme doktora programı sayısının da 89 olduğu görülmüştür.

3. Yüksek lisans programları ders planlarında Muhasebe Standartlarına ilişkin derslerin yer alma durumlarına bakıldığında;

Muhasebe Yüksek Lisans programlarında ders planlarına ve ders bilgisine ulaşılanların % 82'sinde Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 18'inde ise olmadığı görülmüştür.

İşletme yüksek lisans programlarında ders planlarına ve ders bilgisine ulaşılanların % 39'unda Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 61'inde ise olmadığı görülmüştür.

4. Doktora Programı ders planlarında Muhasebe Standartlarına ilişkin derslerin yer alma durumlarına bakıldığında; muhasebe doktora programlarında ders planlarına ve ders bilgisine ulaşılanların % 80'inde Muhasebe Standartları dersi olduğu, % 20'sinde ise olmadığı görülmüştür. İşletme doktora programlarında ders planlarına ve ders bilgisine ulaşılanların % 49'unda Muha-

sebe Standartları dersi olduğu, % 51'inde ise olmadığı görülmüştür.

5. Muhasebe standartları dersinin olduğu yüksek lisans programı sayısının 132 olup, programında Muhasebe Standartları dersinin yer aldığı 132 programdan 21 programda çift ders olduğu ve bu çift olan derslerden 7 tanesinin birbirinin devamı niteliğinde olduğu, 2 programda da üç ders yer aldığı ve bundan dolayı da bu programlarda verilen Muhasebe Standartları Derslerinin toplam sayısının 157 olduğu görülmüştür.

6. Muhasebe standartları dersinin olduğu doktora programı sayısının 56 olup, programında Muhasebe Standartları dersinin yer aldığı 56 programdan 4 tanesinde çift ders olduğu çift olan bu derslerden 3 tanesi birbirinin devamı niteliğinde olduğu ve bundan dolayı da bu programlarda verilen Muhasebe Standartları Derslerinin toplam sayısının 60 olduğu görülmüştür.

7. Muhasebe Standartlarına ilişkin derslerin isimlerinin birbirine benzer olsa da çok çeşitli isimlerde olduğu görülmüş olup, en çok kullanılan ders isminin "Muhasebe Standartları" ikinci olarak ta "Uluslararası Finansal Raporlama Standartları" olduğu tespit edilmiştir.

8. Hem yüksek lisansta hem de doktora da muhasebe standartlarına ilişkin verilen derslerin daha çok 3 saat seçmeli olarak verildiği görülmüştür. Bu hususta Muhasebe Standartlarına ilişkin ders türü ve ders saatleri bilgisine ulaşabildiklerimiz açısından değerlendirdiğimizde, Doktorada Muhasebe Standartları'na ilişkin verilen derslerin zorunlu olma oranının devlet ve vakıf üniversitelerinde aynı oranda (% 20) olduğu, yüksek lisansta ise vakıf üniversitelerinin ders programlarında Muhasebe Standartları dersine % 12 oranında daha fazla **zorunlu ders** olarak yer verdikleri görülmüştür.

9. Üniversitelerin web sitelerinde yüksek lisansta % 39'unda, doktorada da % 35'inde ders içerik-

lerinin olduğu görülmüş olup, ulaşılan ders içerikleri incelendiğinde; TMS/TFRS Tam Setinde yer alan standartların ders içeriklerinde yer alma oranlarının yüksek lisans ve doktora açısından birbirine yakın bir şekilde olduğu gözlenmiş olup, lisansüstü programlarının yaklaşık % 59'unda, TMS/TFRS Tam Setinde yer alan standartların ders içeriklerinde yer alma oranının % 21-% 40 arasında olduğu, % 26'sında da % 41-% 60 oranları arasında olduğu görülmüştür. Buradan hareketle sonuç olarak, Türkiye'de devlet ve vakıf üniversitelerinde muhasebe ve işletme lisansüstü eğitimde muhasebe standartlarına ilişkin derslerin ders içeriklerinin Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları Tam Seti'ni karşılamadığını söyleyebiliriz.

10. Türkiye'de devlet ve vakıf üniversitelerinde muhasebe ve işletme lisansüstü eğitimde muhasebe standartlarına ilişkin derslerin ders içeriklerinin incelenmesi sonucu, ders içeriklerine ulaşılan programlarda yürütülmekte olan Muhasebe Standartları Derslerinin içeriklerine bakıldığında en çok işlenen konuların (Standartların tanımı, önemi, oluşum süreci vb. içeren GİRİŞ dersi hariç olmak üzere)program sayıları itibariyle sıralamasının yüksek lisans ve doktora programlarında sıralama farklılaşsa da ilk 14 sırayı aşığıdaki standartların aldığı görülmüştür.

UMS-TMS 16- Maddi Duran Varlıklar

UMS-TMS 2- Stoklar

UMS-TMS 1- Finansal Tabloların Sunuluşu

UMS-TMS 18- Hasılat

UMS-TMS 7- Nakit Akış Tabloları

UMS-TMS 38- Maddi Olmayan Duran Varlıklar

UMS-TMS 23- Borçlanma Maliyetleri

Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve

UMS-TMS 12- Gelir Vergileri

UMS-TMS 8- Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar

UMS-TMS 36- Varlıklarda Değer Düşüklüğü

UMS-TMS 37- Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar

UMS-TMS 21- Kur Değişiminin Etkileri

UMS-TMS 39- Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme

Üniversitelerin lisansüstü eğitim programlarında verilen muhasebe eğitiminde muhasebe standartları eğitiminin TMS/TFRS Tam Setini karşılayacak şekilde genişletilmesi gerekmektedir. Lisansüstü muhasebe eğitiminin, muhasebe standartları eğitiminin içerecek şekilde yeniden yapılandırılması, ders planlarında muhasebe standartlarına ilişkin derslere daha fazla yer verilerek, ders sayısı ve ders saatlerinin artırılması ve muhasebe standartları eğitiminin genişletilmesi gerekmektedir. Muhasebe standartları dersinin en az iki dönemde birbirinin devamı niteliğinde dersler olacak şekilde verilmesinin buna katkı sağlayacağı açıktır.

KAYNAKÇA

- AKTÜRK, A. (2014). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarına Uyumu Sürecinde Eğitim Faktörü Üzerine Antalya İlinde Bir Araştırma”, Mali Çözüm Dergisi, Mart Nisan 2014.
- AKTAŞ, R. (2013). “İlke Temelli Finansal Raporlama Standartları Nasıl Öğretilmeli? TFRS 10 – Konsolide Finansal Tablolar Standardı Örneği”, Mali Çözüm Dergisi, Ocak-Şubat: 133-168.
- DALĞAR, H., İ. Çelik & M. MORTAŞ. (2011). “Muhasebe Öğrenimi Gören Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki Farkındalıklarına Yönelik Bir Araştırma”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(1): 217-230.
- DEMİR, B. (2012). “Muhasebeye Yön Veren Gelişmeler ve Meslek Yüksekokullarında Verilen Muhasebe Eğitimine Yansımaları”, Journal of Research in Education and Teaching, 1(4): 109-120.
- GÖKÇEN, G., B. ATAMAN, Y. CEBECİ & H. CAVLAK. (2015). “Türkiye’deki Devlet Üniversitelerinin Lisans Programlarındaki Muhasebe Standartları Eğitimi Üzerine Bir Araştırma”, Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 11 (44): 121-145.
- KAVUT, L. & B. ADILOĞLU. (2012). “Türkiye’deki Üniversitelerde Lisans ve Yüksek Lisans Eğitiminde İç Denetim Derslerinin Durum Analizi”, Akademik Forum, Türkiye İç Denetim Enstitüsü Yayınları: 25-38.
- MARŞAP, B. & G. KURT. (1996). “Yüksek Lisans Düzeyindeki Muhasebe Eğitiminin Program ve Öğretim Üyeleri Açısından Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler”, XV. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 13-17 Kasım, Side, Antalya.
- MARŞAP, B. & G. KURT. (1998). “Muhasebe Standartlarının Farklı Eğitim Düzeylerinde Müfredat ve Kapsam Açısından İncelenmesi ve Bir Model Önerisi”, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 1: 11-24.
- ÖZERHAN, Y. & S. YANIK. (2015). Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları Türkiye Finansal Raporlama Standartları, TÜRMOB Yayınları.
- T.C. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. (2015). TMS/TFRS Tam Seti, http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html, (Erişim Tarihi: 10.01.2016).
- T.C. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. (2015). “Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi Taslağı”, Kasım, http://www.kgk.gov.tr/contents/files/Pdf/Ek_1_Yerel%20Finansal%20Raporlama%20C3%87er%20A7eve%20Tasla%20C4%9F%20C4%B1.pdf, (Erişim Tarihi: 15.12.2015).
- TERZİ, S., İ. KIYMETLİ ŞEN & B. SOLAK. (2013). “Bologna Sürecinin Muhasebe Eğitimine Etkisi: Üniversitelerin İşletme Bölümlerinin Ders Programları Üzerine Bir İnceleme”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz: 83-100.
- ÜLKÜ, S. & A. GÖKGÖZ. (2013). “Lisans ve Önlisans Düzeyinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları Konusundaki Bilgi Düzeylerinin ve Farkındalıklarının Ölçülmesi: Yalova Örneği”, Mali Çözüm Dergisi, Mart-Nisan: 39-56.
- YALLAPRAGADA, R. R., A. G. TOMA. & C. W. ROE. (2011). “The Impact Of International Financial Reporting Standards On Accounting Curriculum In The United States”, American Journal of Business Education, 4(1), January: 61-64.
- YILDIRIM, S. (2012). “Muhasebe Meslek Mensuplarının TTK, TMS/TFRS ve KOBİ TFRS İle İlgili Genel Görüşleri: Erzincan Örneği”, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2): 404.
- ZAIĞ, F. & Y. AYANOĞLU. (2007). “Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1): 115-136.
- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu. 14.02.2011 Tarihli, 27846 Sayılı, Resmi Gazete.

